

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента завідувача кафедри клінічної патології та судової медицини Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, доктора медичних наук, професора **Дядик Олени Олександрівни** на дисертаційну роботу аспіранта **Хайрнасової Аліни Володимирівни** на тему: «Малоінвазивні методи діагностики і оцінка ефективності лікування пацієнтів з неспецифічним виразковим колітом та супутньою артеріальною гіпертензією» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» (наукова спеціальність «Внутрішні хвороби»)

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

У сучасній клінічній медицині проблема коморбідності займає одне з провідних місць, суттєво впливаючи на прогноз, тактику ведення пацієнтів та якість їхнього життя. Неспецифічний виразковий коліт (НВК) залишається одним із найбільш складних захворювань гастроентерологічного профілю, що характеризується хронічним рецидивуючим перебігом та розвитком системних ускладнень. Водночас артеріальна гіпертензія (АГ) є найпоширенішою патологією серцево-судинної системи. З одного боку, системне запалення, характерне для НВК, сприяє ендотеліальній дисфункції та прогресуванню атеросклерозу, що може погіршувати перебіг АГ. З іншого боку, препарати базисної терапії НВК (зокрема, глюкокортикостероїди) мають прямий гіпертензивний ефект. Актуальність роботи зумовлена необхідністю пошуку оптимальних, малоінвазивних діагностичних алгоритмів, які дозволили б об'єктивно оцінювати активність запального процесу та стан серцево-судинної системи без надмірного навантаження на пацієнта. Впровадження в клінічну практику неінвазивних маркерів (таких як фекальний кальпротектин, фекальний лактоферин, зонулін у сироватці крові) та інструментальних методів (ультразвукове дослідження кишечника, добове моніторування АТ, доплерографія) для цієї категорії хворих є вкрай своєчасним і має високе соціальне та медичне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження аспіранта Хайрнасової А.В. виконано в межах науково-дослідних робіт кафедри терапії і геріатрії Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика «Клініко-патогенетичні особливості мікробіому шлунково-кишкового тракту та

синдрому надмірної епітеліальної проникності, їх вплив на перебіг захворювань внутрішніх органів та можливості корекції» (реєстраційний номер 0122U200997) та кафедри терапії НУОЗ імені П.Л. Шупика «Клініко-патогенетичні аспекти діагностики та лікування хворих з поєднаною патологією внутрішніх органів (захворювання серцево-судинної системи, органів травлення, ендокринної системи)» (РК 0119U101507). Автором особисто проведено патентно-інформаційний пошук, набір клінічного матеріалу, статистичну обробку та аналіз отриманих результатів.

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації.

* Основні положення, висновки та рекомендації є достовірними, базуються на основі достатнього клінічного матеріалу. Застосовано сучасні методи статистичної обробки даних із ретельною перевіркою достовірності отриманих результатів та обґрунтуванням наукових положень і висновків. Усі проведені дослідження були схвалені Комісією з питань біоетики та не містять даних, що суперечать морально-етичним нормам і сучасним вимогам. Роботу виконано з використанням метрологічно повіреної медичної апаратури. Достовірність отриманих результатів підтверджено застосуванням відповідних статистичних методів.

Використання сучасних методів обстеження, ґрунтовний аналіз та коректна інтерпретація отриманих даних забезпечили досягнення поставленої мети дисертаційного дослідження й дали змогу сформулювати обґрунтовані та логічні висновки.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження.

У дисертаційній роботі отримано нові наукові дані, що суттєво доповнюють існуючі уявлення про патогенетичний взаємозв'язок між хронічним запаленням кишечника та серцево-судинною патологією. Вперше для даної когорти пацієнтів розроблено комплексну панель біомаркерів запалення (фекальний кальпротектин, фекальний лактоферин, зонулін у сироватці крові) у пацієнтів з НВК та супутньою АГ. В дослідженні було виявлено морфологічні зміни слизової оболонки товстої кишки у пацієнтів з НВК та супутньою АГ та без гіпертензії за даними колоноскопії з біопсією та встановлено особливості трансабдомінального ультразвукового дослідження кишечника у цих пацієнтів. У пацієнтів із НВК та супутньою АГ проведено кореляційний аналіз між товщиною стінки кишки визначеною при ультразвуковому дослідженні кишечника,

тяжкістю за шкалою Мейо та біомаркерами запалення та розроблено схему лікування. В ході дослідження доведено значимість ультразвукового дослідження кишечника та біомаркерів запалення (фекальний кальпротектин, фекальний лактоферин, зонулін у сироватці крові), як безпечних, доступних, неінвазивних методів контролю лікування у пацієнтів з НВК та супутньою АГ.

Практичне значення одержаних результатів дослідження.

Практична цінність роботи є корисною для лікарів-гастроентерологів, кардіологів, терапевтів та лікарів сімейної медицини. Запропоновано алгоритм неінвазивного моніторингу стану пацієнтів з поєднанням НВК та АГ, який дозволяє зменшити кількість ендоскопічних втручань завдяки ширшому використанню біомаркерів запалення та ультразвукового дослідження кишечника.

Рекомендовано використовувати в роботі клінічні рекомендації по веденню пацієнтів похилого віку із ЗЗК.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені в клінічну практику Українсько-німецького гастроентерологічного центру «ВУК-Київ» що підтверджено відповідним актом впровадження.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Основні наукові результати висвітлені у публікаціях та розкривають основний зміст дисертації. За матеріалами дисертації опубліковано 16 наукових праць, з них 3 статті у виданнях, індексованих у базі даних Scopus (1 з яких у моноавторстві), 3 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 1 стаття у наукових періодичних виданнях інших держав з напряду, з якого підготовлено дисертацію, 9 в тезах та збірниках наукових конференцій. Видані 1 клінічні рекомендації.

Структура та зміст дисертації.

Дисертацію викладено на 163 сторінках друкованого тексту, оформлена відповідно до існуючих вимог, складається з вступу, огляду літератури, матеріалів і методів, 4 розділів власних досліджень, аналізу та узгодження результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел, з яких 108 латиницею 7 кирилицею, додатки. Текст ілюстровано 21 таблицями та 53 рисунками.

У вступі дисертантка обґрунтовує актуальність роботи, наукову новизну та практичне значення дослідження, формулює мету та завдання роботи. У вступі відображено особистий внесок автора і представлені дані щодо проведення апробації дисертаційної роботи.

В аналітичному огляді літератури розкриваються сучасні дані літератури, щодо епідеміології, патофізіологічних механізмів зв'язку НВК та АГ, клінічні особливості, методи діагностики та методи лікування.

У розділі «Матеріали та методи дослідження» подана загальна клінічна характеристика обстежених хворих. Вказані матеріали і методи дослідження (клінічні, лабораторні та інструментальні), за допомогою яких досягнута мета і виконані поставлені завдання дослідження. Представлені методи лікування та оцінка їх ефективності.

У третьому розділі розглянута загальна характеристика обстежених хворих, особливості клінічної картини у пацієнтів із НВК та супутньою АГ. Дисертант надає характеристику симптоматики, визначає особливості перебігу, проводить статистичну обробку отриманої інформації. Описує проведені додаткові обстеження пацієнтів.

Четвертий розділ присвячений дослідженню особливостей ультразвукової діагностики кишечника у пацієнтів з НВК та супутньою АГ. Проведено ультразвуку діагностику органів черевної порожнини, кишечника при НВК з оцінкою товщини стінки кишечника та прилеглих структур.

У п'ятому розділі представлені результати вивчення біомаркерів запалення та їх порівняння з даними колоноскопії з морфологічним дослідженням кишечника та ультразвуковим дослідженням кишечника у пацієнтів з НВК та супутньою АГ.

У шостому розділі детально проаналізовано сучасні підходи до лікування НВК та супутньої АГ. Представлено комплексну тактику терапії, що включає дієтологічні рекомендації та диференційований підбір дозування ліків залежно від клінічного варіанту захворювання. Оцінено особливості ультразвукового дослідження кишечника і біомаркерів запалення при індукційній та підтримуючій терапії у пацієнтів з неспецифічним виразковим колітом та супутньою артеріальною гіпертензією.

На підставі аналізу та узагальнення отриманих результатів дослідження сформульовано висновки та практичні рекомендації, які відповідають меті та завданням наукової роботи.

Відповідність змісту дисертації встановленим вимогам.

Основні теоретичні, наукові та практичні положення дисертаційної роботи Хайрнасової Аліни Володимирівни на тему: «Малоінвазивні методи діагностики і оцінка ефективності лікування пацієнтів з неспецифічним виразковим колітом та супутньою артеріальною гіпертензією» відображені в анотації у повному обсязі. Дисертація відповідає спеціальності 222 «Медицина».

Завершеність дисертаційної роботи та зауваження щодо її змісту та оформлення.

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням із чітко сформульованими та успішно вирішеними метою і завданнями, у якому коректно обрано методологічні та методичні підходи. У роботі дотримано послідовності наукового пошуку, проведено порівняльний аналіз отриманих результатів. Дані, здобуті в ході дослідження, є достовірними та не викликають сумнівів. Принципових зауважень до поданого у дисертації матеріалу не виявлено. Разом з тим слід відмітити неprinципові недоліки: окремі орфографічні і стилістичні помилки. В якості дискусії виникли наступні питання:

1. Чи була проведена специфічна підготовка перед проведенням ультразвукового дослідження кишечника?
2. Чи можливо за допомогою ультразвукового дослідження кишечника відрізнити НВК від інших запальних захворювань кишечника?

Висновок

Дисертаційна робота аспіранта Хайрнасової Аліни Володимирівни на тему «Малоінвазивні методи діагностики і оцінка ефективності лікування пацієнтів з неспецифічним виразковим колітом та супутньою артеріальною гіпертензією» є завершеним науковим дослідженням, в якому доведено ефективність малоінвазивних методів діагностики та контролю лікування пацієнтів з неспецифічним виразковим колітом та

супутньою артеріальною гіпертензією. За своєю актуальністю, науковою новизною, висновків, їхньою достовірністю і практичним значенням одержаних результатів, впровадженням їх у практику, повнотою викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях дисертаційне дослідження повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор Хайрнасова Аліна Володимирівна має необхідний рівень наукової кваліфікації і заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» (наукова спеціальність «14.01.02 – Внутрішні хвороби»).

Рецензент:

завідувач кафедри

клінічної патології та судової медицини

Національного університету охорони здоров'я

України імені П. Л. Шупика,

доктор медичних наук, професор

Олена ДЯДИК

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]